PHÁT HUY GIÁ TRỊ VĂN HÓA, CỦNG CỐ KHỐI ĐẠI ĐOÀN KẾT TOÀN DÂN TỘC TRONG GIAI ĐOẠN MỚI

Kỷ niệm 80 năm Hội nghị Văn hóa toàn quốc lần thứ nhất (24/11/1946 – 24/11/2026), Ngày Văn hóa Việt Nam (24/11) và Ngày hội Đại đoàn kết toàn dân tộc (18/11) là dịp để ôn lại truyền thống, khẳng định những giá trị lịch sử, tư tưởng và thực tiễn sâu sắc của nền văn hóa Việt Nam; đồng thời tôn vinh sức mạnh của khối đại đoàn kết toàn dân tộc trong sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Đây cũng là dịp để mỗi cấp, mỗi ngành, mỗi cơ quan, đơn vị và người dân nâng cao nhận thức, trách nhiệm trong gìn giữ, phát huy bản sắc văn hóa dân tộc, xây dựng đời sống văn hóa và củng cố tình đoàn kết trong cộng đồng dân cư.

80 năm Hội nghị Văn hóa toàn quốc lần thứ nhất: Khẳng định vai trò nền tảng của văn hóa

Sau thắng lợi của Cách mạng Tháng Tám năm 1945, nước Việt Nam Dân chủ Cộng hòa ra đời, mở ra kỷ nguyên độc lập, tự do cho dân tộc. Tuy nhiên, chính quyền cách mạng non trẻ phải đối mặt với nhiều khó khăn, thách thức; vừa củng cố chính quyền, giải quyết những nhiệm vụ cấp bách, vừa bảo vệ thành quả cách mạng và chuẩn bị các điều kiện xây dựng đất nước. Trong bối cảnh đó, Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh đặc biệt quan tâm đến sự nghiệp xây dựng nền văn hóa mới, xác định văn hóa là một bộ phận quan trọng trong sự nghiệp cách mạng, góp phần củng cố nền độc lập, khơi dậy sức mạnh nội sinh và phục vụ Nhân dân.

Trên cơ sở kế thừa những định hướng văn hóa của Đảng, đặc biệt là Đề cương về Văn hóa Việt Nam năm 1943 với ba nguyên tắc dân tộc hóa, đại chúng hóa, khoa học hóa, ngày 24/11/1946, Hội nghị Văn hóa toàn quốc lần thứ nhất được tổ chức tại Nhà hát Lớn Hà Nội. Hội nghị có sự tham dự của Chủ tịch Hồ Chí Minh, Trưởng Ban Thường trực Quốc hội Bùi Bằng Đoàn, một số thành viên Chính phủ và hơn 200 đại biểu đại diện giới hoạt động văn hóa ba miền Bắc, Trung, Nam.

Đây là sự kiện có ý nghĩa quan trọng trong lịch sử phát triển nền văn hóa Việt Nam, thể hiện sự quan tâm sâu sắc của Đảng và Chủ tịch Hồ Chí Minh đối với đội ngũ trí thức, văn nghệ sĩ và những người hoạt động trên lĩnh vực văn hóa. Hội nghị góp phần thống nhất nhận thức, tập hợp lực lượng, định hướng hoạt động văn hóa gắn với nhiệm vụ kháng chiến, kiến quốc và xây dựng xã hội mới.

Tại Hội nghị, Chủ tịch Hồ Chí Minh nhấn mạnh tư tưởng "Văn hóa phải soi đường cho quốc dân đi". Quan điểm này khẳng định văn hóa không đứng ngoài đời sống chính trị, kinh tế,

xã hội mà có vai trò định hướng, dẫn dắt, bồi dưỡng con người và thúc đẩy sự phát triển của đất nước. Văn hóa vừa là nền tảng tinh thần, vừa là động lực góp phần xây dựng con người có lòng yêu nước, tinh thần trách nhiệm, ý thức cộng đồng và khát vọng cống hiến.

Trải qua các giai đoạn cách mạng, những tư tưởng được khẳng định tại Hội nghị tiếp tục được kế thừa, bổ sung và phát triển. Đặc biệt, Hội nghị Văn hóa toàn quốc lần thứ hai diễn ra từ ngày 16 đến ngày 20/7/1948 tại Đào Giã, Thanh Ba, Phú Thọ, tiếp tục xác định phương hướng đưa văn hóa gắn bó với nhiệm vụ kháng chiến, kiến quốc. Đến ngày 24/11/2021, Hội nghị Văn hóa toàn quốc được tổ chức nhằm triển khai thực hiện Nghị quyết Đại hội XIII của Đảng, tiếp tục nhấn mạnh yêu cầu xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam trong tình hình mới.

Năm 2026, kỷ niệm 80 năm Hội nghị Văn hóa toàn quốc lần thứ nhất, những giá trị tư tưởng và lịch sử của sự kiện tiếp tục được khẳng định trong bối cảnh đất nước bước vào giai đoạn phát triển mới. Nghị quyết số 80-NQ/TW ngày 07/01/2026 của Bộ Chính trị về phát triển văn hóa Việt Nam nhấn mạnh vai trò của văn hóa, con người là nền tảng, nguồn lực nội sinh quan trọng, động lực to lớn và hệ điều tiết cho sự phát triển nhanh, bền vững của đất nước. Đây là cơ sở quan trọng để tiếp tục nâng cao nhận thức, đổi mới tư duy và hành động trong xây dựng, phát triển văn hóa Việt Nam.

Các đại biểu dự Hội nghị Văn hóa toàn quốc lần thứ nhất, tháng 11/1946. Ảnh tư liệu Bảo tàng Lịch sử Quốc gia

Ngày Văn hóa Việt Nam 24/11: Tôn vinh giá trị văn hóa dân tộc

Văn hóa Việt Nam được hình thành và bồi đắp qua hàng nghìn năm lịch sử dựng nước, giữ nước; kết tinh những giá trị tốt đẹp về lòng yêu nước, tinh thần nhân ái, ý chí tự lực, tự cường, truyền thống hiếu học, cần cù, sáng tạo và nghĩa tình. Những giá trị ấy không chỉ tạo nên bản sắc riêng của dân tộc mà còn là nền tảng tinh thần gắn kết các thế hệ người Việt Nam, tạo nên sức mạnh để vượt qua khó khăn, thử thách.

Nhận thức rõ vai trò của văn hóa đối với sự phát triển đất nước, Đảng ta luôn quan tâm lãnh đạo, chỉ đạo xây dựng và phát triển văn hóa, con người Việt Nam. Nghị quyết Trung ương 5 khóa VIII về xây dựng và phát triển nền văn hóa Việt Nam tiên tiến, đậm đà bản sắc dân tộc đã đặt nền móng quan trọng cho sự nghiệp phát triển văn hóa trong thời kỳ đổi mới. Nghị quyết số 33-NQ/TW ngày 09/6/2014 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XI tiếp tục nhấn mạnh yêu cầu xây dựng, phát triển văn hóa và con người Việt Nam đáp ứng yêu cầu phát triển bền vững đất nước.

Ngày 24/4/2026, Quốc hội thông qua Nghị quyết số 28/2026/QH16 về phát triển văn hóa Việt Nam, xác lập ngày 24/11 hằng năm là Ngày Văn hóa Việt Nam. Theo đó, người lao động được nghỉ làm việc và hưởng nguyên lương; các hoạt động tham quan tại cơ sở văn hóa, thể thao công lập được thực hiện chính sách miễn hoặc giảm phí, lệ phí theo quy định. Việc xác lập Ngày Văn hóa Việt Nam có ý nghĩa thiết thực, thể hiện sự quan tâm của Đảng, Nhà nước đối với đời sống văn hóa, tinh thần của Nhân dân. Đây không chỉ là dịp tôn vinh những giá trị văn hóa truyền thống mà còn góp phần nâng cao nhận thức, trách nhiệm của toàn xã hội trong bảo tồn, kế thừa và phát huy bản sắc văn hóa dân tộc; khuyến khích sáng tạo, thực hành và thụ hưởng văn hóa. Ngày Văn hóa Việt Nam được định hướng từng bước trở thành ngày hội văn hóa của toàn dân, trong đó mỗi người dân vừa là chủ thể sáng tạo, gìn giữ, trao truyền, vừa là người thụ hưởng các giá trị văn hóa. Các hoạt động hưởng ứng cần được tổ chức đa dạng, thiết thực, phù hợp với điều kiện thực tế của từng địa phương, vùng miền và nhu cầu của Nhân dân.

Đối với mỗi gia đình, việc xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh bắt đầu từ những hành động gần gũi như giữ gìn nếp sống gia đình, giáo dục con cháu về truyền thống quê hương, kính trọng ông bà, cha mẹ, yêu thương và chia sẻ giữa các thành viên. Trong cộng đồng dân cư, đó là ý thức tôn trọng quy ước, hương ước, giữ gìn cảnh quan môi trường, ứng xử văn minh, bảo tồn các phong tục, tập quán tốt đẹp và bài trừ những hủ tục, hành vi không phù hợp với đời sống văn hóa mới.

Ngày hội Đại đoàn kết toàn dân tộc: Phát huy sức mạnh từ cộng đồng dân cư

Song hành với việc phát huy các giá trị văn hóa là nhiệm vụ củng cố, tăng cường khối đại đoàn kết toàn dân tộc. Đây là truyền thống quý báu, là nguồn sức mạnh to lớn của dân tộc Việt Nam trong suốt tiến trình đấu tranh giành độc lập, xây dựng và bảo vệ Tổ quốc. Ngày 18/11/1930, Ban Thường vụ Trung ương Đảng ban hành Chỉ thị về việc thành lập Hội Phản đế Đồng minh, hình thức tổ chức đầu tiên của Mặt trận Dân tộc thống nhất Việt Nam. Qua các thời kỳ lịch sử, tổ chức Mặt trận mang nhiều tên gọi khác nhau, phù hợp với yêu cầu, nhiệm vụ cách mạng. Dù ở bất kỳ giai đoạn nào, Mặt trận cũng luôn thực hiện sứ mệnh tập hợp, đoàn kết các giai cấp, tầng lớp, dân tộc, tôn giáo và những người Việt Nam yêu nước, phát huy sức mạnh toàn dân tộc.

Ngày 10/9/1955, Mặt trận Tổ quốc Việt Nam được thành lập, tiếp tục phát huy vai trò tập hợp rộng rãi các tầng lớp Nhân dân. Sau ngày đất nước thống nhất, Đại hội Mặt trận Dân tộc Thống nhất họp từ ngày 31/01 đến ngày 04/02/1977 quyết định thống nhất ba tổ chức Mặt trận,

lấy tên là Mặt trận Tổ quốc Việt Nam, đáp ứng yêu cầu đoàn kết toàn dân tộc trong giai đoạn mới.

Ngày 18/11 hằng năm trở thành Ngày truyền thống Mặt trận Tổ quốc Việt Nam. Từ năm 2003, Ngày hội Đại đoàn kết toàn dân tộc được tổ chức tại các khu dân cư nhân dịp kỷ niệm ngày truyền thống, từng bước trở thành hoạt động chính trị - xã hội có ý nghĩa sâu sắc, gắn công tác Mặt trận với đời sống của Nhân dân. Ngày hội không chỉ là dịp để các gia đình, dòng họ và người dân gặp gỡ, giao lưu, thắt chặt tình làng nghĩa xóm mà còn là diễn đàn để cộng đồng cùng đánh giá kết quả thực hiện các phong trào thi đua yêu nước, các cuộc vận động và nhiệm vụ phát triển tại địa phương. Thông qua Ngày hội, người dân có điều kiện trao đổi, đóng góp ý kiến, phản ánh tâm tư, nguyện vọng và đề xuất những giải pháp xây dựng khu dân cư ngày càng phát triển. Ý nghĩa của Ngày hội được thể hiện rõ qua việc phát huy quyền làm chủ của Nhân dân, tăng cường đồng thuận xã hội và củng cố mối quan hệ gắn bó giữa Đảng, Nhà nước, Mặt trận Tổ quốc với Nhân dân. Đây cũng là dịp biểu dương những tập thể, gia đình, cá nhân tiêu biểu; quan tâm, hỗ trợ người có hoàn cảnh khó khăn, lan tỏa tinh thần tương thân, tương ái trong cộng đồng.

Đặc biệt, tinh thần đoàn kết cần được cụ thể hóa bằng những việc làm thiết thực trong đời sống hằng ngày như giúp nhau phát triển kinh tế, giảm nghèo, khuyến học, bảo vệ môi trường, giữ gìn an ninh trật tự, phòng chống thiên tai, dịch bệnh và chung tay xây dựng nông thôn mới, đô thị văn minh. Khi mỗi người dân đều có ý thức trách nhiệm với cộng đồng, sức mạnh đoàn kết sẽ trở thành nguồn lực quan trọng thúc đẩy sự phát triển của địa phương.

Phát huy giá trị văn hóa, xây dựng cộng đồng đoàn kết, văn minh

Kỷ niệm 80 năm Hội nghị Văn hóa toàn quốc lần thứ nhất, Ngày Văn hóa Việt Nam và Ngày hội Đại đoàn kết toàn dân tộc không chỉ dừng lại ở việc ôn lại truyền thống, tổ chức các hoạt động kỷ niệm mà quan trọng hơn là chuyển hóa những giá trị lịch sử, tư tưởng thành hành động cụ thể trong thực tiễn. Các cấp, các ngành, cơ quan, đơn vị và địa phương cần tiếp tục quán triệt, thực hiện các chủ trương của Đảng về xây dựng, phát triển văn hóa, con người Việt Nam; nâng cao trách nhiệm của cán bộ, đảng viên trong thực hành chuẩn mực đạo đức, lối sống, văn hóa công vụ và nêu gương trong cộng đồng. Việc xây dựng môi trường văn hóa cần được thực hiện đồng bộ từ gia đình, nhà trường, cơ quan, đơn vị đến khu dân cư.

Mặt trận Tổ quốc Việt Nam và các tổ chức chính trị - xã hội tiếp tục đổi mới nội dung, phương thức hoạt động, hướng mạnh về cơ sở, phát huy vai trò tập hợp, vận động Nhân dân.

Chú trọng nâng cao chất lượng các phong trào thi đua, cuộc vận động; phát huy vai trò của người có uy tín, chức sắc tôn giáo, trí thức, văn nghệ sĩ, doanh nhân và những cá nhân tiêu biểu trong kết nối, xây dựng khối đại đoàn kết toàn dân tộc.

Đối với các khu dân cư, cần tiếp tục phát huy tinh thần tự quản, thực hiện dân chủ ở cơ sở, tạo điều kiện để người dân tham gia bàn bạc, đóng góp ý kiến và giám sát những công việc liên quan trực tiếp đến đời sống cộng đồng. Các hoạt động văn hóa, văn nghệ, thể dục thể thao, bảo tồn di sản và xây dựng đời sống văn hóa cần được tổ chức phù hợp với điều kiện thực tế, tránh hình thức, lãng phí, bảo đảm người dân thực sự là chủ thể tham gia. Công tác tuyên truyền cũng cần được đổi mới theo hướng gần gũi, dễ hiểu, dễ tiếp cận; chú trọng giới thiệu những câu chuyện đẹp, những cá nhân tiêu biểu, mô hình hiệu quả và việc làm thiết thực trong xây dựng gia đình văn hóa, khu dân cư đoàn kết, văn minh. Qua đó, tạo sức lan tỏa trong cộng đồng, khuyến khích mỗi người dân chủ động tham gia gìn giữ, phát huy các giá trị văn hóa tốt đẹp của dân tộc.

Kỷ niệm 80 năm Hội nghị Văn hóa toàn quốc lần thứ nhất, Ngày Văn hóa Việt Nam 24/11 và Ngày hội Đại đoàn kết toàn dân tộc 18/11 là dịp để mỗi người nhìn nhận sâu sắc hơn trách nhiệm của mình đối với gia đình, cộng đồng và xã hội. Phát huy truyền thống văn hóa, củng cố khối đại đoàn kết toàn dân tộc cần bắt đầu từ những việc làm cụ thể, thiết thực trong cuộc sống hằng ngày. Với tinh thần đó, mỗi cán bộ, đảng viên và người dân cần tiếp tục nêu cao lòng yêu nước, ý thức trách nhiệm, tinh thần tương thân tương ái; chung sức xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh, cộng đồng dân cư đoàn kết, nghĩa tình, góp phần nâng cao đời sống vật chất và tinh thần của Nhân dân. Đây chính là nền tảng tinh thần và nguồn sức mạnh nội sinh quan trọng để xây dựng quê hương, đất nước ngày càng phồn vinh, văn minh, hạnh phúc trong giai đoạn phát triển mới.

Thành Thức